

5. Закон України від 23.04.96 р. N 135/96 "Про ратифікацію Конвенції між Урядом України та Урядом Швеції про усунення подвійного оподаткування доходів і попередження податкових ухилень".

6. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" у редакції Закону України від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР зі змінами та доповненнями.

7. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" у редакції Закону України від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР зі змінами та доповненнями.

8. Кость І.П., Корнелю Й.А. Організація міжнародних автоперевезень. – Львів: "СПОЛОМ", 2003 р.

9. Негода О. Податок на фрахт// Бухгалтерія, 2004, № 1-2.

УДК 336.76+330.342.1

Аспір. Л.І. Стецько¹ – Львівська КА

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ І ЗАХОДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНІ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Зараз перед наукою України стоять актуальні завдання аналізу та узагальнення господарської практики минулих років і вироблення на цій основі рекомендацій та пропозицій для керівництва держав, перш за все, стосовно економічної доктрини, цілісної концепції ринкових трансформацій.

Doctorate L.I. Stets'ko – Commercial Academy of L'viv

Transformation processes in Ukraine and actions of the monetary and credit policy directed on economic increase

Now before a science to Ukraine actual problems of the analysis and generalization of economic practice of the last years and manufacturing on this basis of recommendations and offers for a management of the states, first of all concerning the economic doctrine, the complete concept of market transformations cost.

Здійснюючи огляд публікацій на цю тему необхідно підкреслити, що у літературі, зокрема, у статтях С. Єрохіна основну увагу приділено трансформаційним процесам, які відбувалися в Україні. Автор галузево аналізує процеси, які відбулися в економіці України, виділяє перспективи розвитку основних напрямів промислового комплексу, визначає основні напрямки подальшого розвитку економіки України [4, с.55; 5, с.49]. М. Чечетов і І. Жадан звертають увагу, перш за все, на необхідності ідеологічної трансформації суспільства як основного чинника трансформації всієї економічної системи держави. Автори аналізують трансформаційний процес права власності і правильно зауважують, що ця трансформація – це основний стимул, що "штовхає" економіку вперед. Аналізують трансформаційні процеси розвитку державного корпоративного сектора, а особливо розглядають управління корпоративними правами. Крім того, автори підкреслюють важливість інституціональних форм зв'язків між різними рівнями макросистеми і їхню діяльність [3, с.4]. Г.Я. Аніловська висвітила ефективне застосування на практиці трансформаційних реформ Японії і Південної Кореї, розкрила основні найважливіші аспекти, які б змогли бути впроваджені в економічне життя України [1, с.157-161].

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук – Львівська КА

Проблематика теми полягає у пошуку ефективних заходів, які потрібно запровадити задля виходу на економічне зростання країни. У нашій статті здійснено спробу визначити основні недоліки, які були допущені під час трансформаційних процесів, і визначено заходи, за допомогою яких можливо позитивно вплинути на подальший хід трансформації економіки країни. Актуальність роботи полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку країни, їх поетапний розвиток, і у цьому світлі – визначення основних грошово-кредитних важелів впливу на ринок, оскільки без визначення пріоритетних галузей неможливий розвиток соціально-економічного суспільства країни.

Ми звернемо увагу на визначення чинників, які спричинили негативну дію на економіку країни, визначимо перспективні напрями розвитку економіки України в процесі трансформації, а також на важливість засобів грошово-кредитного спрямування як механізмів, які здатні відчутно впливати на економіку України. Мета роботи – вивчення трансформаційних процесів в Україні і здатності грошово-кредитної політики максимально позитивно впливати на трансформаційні економічні процеси задля економічного зростання країни.

Завдання статті полягає у визначенні:

- чинників, які призвели до негативної дії на економіку країни;
- перспектив розвитку економіки;
- здатності заходів грошово-кредитного регулювання позитивно впливати на трансформаційний процес.

Перехід до ринкової системи пов'язаний з істотними змінами у взаємозв'язку між виробництвом і споживанням: централізоване управління поступово змінюється новим механізмом їх взаємодії на основі макроекономічного регулювання. Грошово-кредитне регулювання передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на досягнення заданих макроекономічних цільових орієнтирів. Заходи грошово-кредитної програми, як правило, спрямовуються на ліквідацію дисбалансу між внутрішнім попитом і пропозицією, який проявляється у незадовільному стані платіжного балансу, зростанні інфляції. Особливість цього регулювання полягає у тому, що воно спрямовується на упорядковане регулювання фінансових потоків шляхом прийняття упереджувальних заходів із забезпечення належного обсягу фінансування за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел.

Справа у тому, що "ринкова економіка і приватна власність – то тільки інструменти, не більше. Як їх будуть застосовувати, залежить від уміння і волі тих, хто ними користується. Ці уміння і бажання часто залежать від чинників, які не піддаються швидкому впливові, якщо на них варто впливати", пише О. Околітенко [2, с. 8]. Аналіз трансформаційного процесу, який відбувався в Україні у 1992-96 рр. показує, що він не мав системного характеру, проводився хаотично і не враховував глибинних структурних причин економічної кризи. Макроекономічне регулювання ґрунтувалося тільки на копіюванні традиційного регулювання інфляції, прийнятого у розвинутих ринкових економіках, що передбачало обмеження кредитів, скорочення фіскального дефіциту, цінове раціонування, лібералізацію торговельного режиму. Не були враховані такі чинники як: структурна природа української інфляції,

технічна та інституційна неготовність фінансової системи до ринкового регулювання економічних процесів, відсутність відповідних ринкових структур і технічна неготовність чинної адміністративної системи до реформування, відсутність відповідної нормативної бази. В Україні не була розроблена цілісна концепція проведення комплексної державної реформи, а хаотичне регулювання окремих її ланок призвело тільки до економічних потрясінь і поглиблення структурної розбалансованості фінансів, власності і управління.

Фрагментарність підходу, неадекватність оцінки основних макроекономічних закономірностей та взаємозв'язків, нехтування потребою пошуку базових політико-економічних інтересів як основи реалізації економічної стратегії обумовлюють низьку ефективність стратегічної політики в Україні, її постійну другорядність щодо відношення до "пожежних" завдань макроекономічного збалансування, непослідовність та постійне підпадання під вплив вузькогрупових інтересів. Кінцевим наслідком цього є "короткостроковість стратегічної політики", яка проявляється у тому, що термін реальної дії стратегічних програм значно менший за той, на які вони розраховані.

Для ефективної діяльності економіки (зростаючої економіки) потрібно орієнтуватися на:

- забезпечення відновлення внутрішньої місткості ринку як найкращого способу економічного зростання;
- встановлення валютно-грошової та фінансової стабільності, оцінюючи стабільність не кількісними показниками, а якісним впливом останніх на економічну та соціальну динаміку;
- забезпечення реалізації факторних переваг України, зокрема – у сфері геоekonomіки, інфраструктурного, людського, інтелектуального потенціалу;
- формування ефективних механізмів ремонетизації економіки та збільшення обсягів кредитування за їх мінімального дестабілізуючого ефекту;
- розроблення та реалізацію державної інвестиційної стратегії, орієнтованої на формування національного інвестиційного потенціалу та його спрямування на капіталовкладення в національну економіку, а також стратегії інноваційного розвитку, узгодженої з інвестиційною стратегією, та орієнтованою на забезпечення інноваційної спрямованості інвестицій.

Наявна макроекономічна ситуація робить можливим та доцільним стимулювання сукупного попиту та одночасне усунення перешкод зростання товарної пропозиції засобами грошово-кредитної політики, і насамперед значного збільшення обсягів кредитування реальної економіки. Завдання подолання розриву між комерційними банками і реальною економікою, залучення банків до реалізації нової економічної стратегії поставлено і в посланні Президента України "Європейський вибір". Першорядними засобами щодо цього могли б стати:

- збільшення обсягів рефінансування централізованими ресурсами НБУ комерційних банків, внаслідок удосконалення системи рефінансування комерційних банків з розширенням спектру фінансових інструментів, які можуть бути прийняті Нацбанком у вигляді застави;
- скорочення норми резервування з метою зростання безготівкової частини грошової маси, запровадження диференціації норми резервування залежно від структури кредитного портфеля банку;

- розширення практики субсидійованого кредитування, опрацьованого під час кредитування сільськогосподарських підприємств, на підтримку розвитку підприємств, які працюють у депресивних, трудонадлишкових регіонах, забезпечення інноваційної діяльності тощо;
- розробка заходів щодо розширення обсягів споживчого кредитування населення, в першу чергу – на купівлю товарів вітчизняного виробництва, а також кредитування витрат на освіту, охорону здоров'я, підвищення кваліфікації тощо.

Радикальне збільшення обсягів кредитування має стратегічно важливе значення. Адже в разі подальшого звуження каналу ремонетизації економіки через поповнення резервів НБУ, подальше збільшення грошової пропозиції може відбуватися саме через кредитні механізми. Відтак налагодження дієвої системи кредитування великого, середнього та малого бізнесу, а також споживачів – завдання, яке визначає довгострокову економічну стабільність.

З огляду на це, необхідно зазначити, що з метою спрощення механізмів цільового кредитування (наприклад, споживчого, витрат на освіту та охорону здоров'я, інвестиційного тощо) може бути доцільним створення кредитного інституту (або інститутів), які б перебували у державній власності та працювали безпосередньо з Національним банком України на підставі окремого законодавчо затвердженого документа. Альтернативою могло б стати укладення (на тендерній основі) угоди щодо співпраці у сфері надання державних споживчих кредитів з одним з найбільших комерційних банків України.

Але необхідно пам'ятати, що тільки у комплексі регулятивних заходів усіх механізмів регулювання (грошово-кредитних, фіскальних та ін.) можливий ефективний вихід з ситуації, яка складається. Скоординовані дії усіх ланок, розумного державного регулювання здатні призвести до позитивних наслідків.

Стан, в якому сьогодні опинилася українська економіка, та сучасні завдання, які стоять перед економічною політикою, вимагають подолання зазначених недоліків та забезпечення побудови й реалізації ефективної довгострокової програми соціально-економічного розвитку України.

Здійснення цих необхідних факторів дасть поштовх до переходу відносин в Україні на новий якісний рівень взаємовідносин всієї економічної системи. Використовуючи закордонний досвід, маючи необхідне наукове підґрунтя, ми повинні трансформувати існуючі відокремлені частини, створити новий макроекономічний господарський механізм, що забезпечить поступовий підйом держави. На розроблення таких програм і будуть спрямовані наші подальші наукові публікації.

Література

1. **Аніловська Г.Я.** Ринкові трансформації в деяких країнах Азії: політика і досвід (на прикладі Японії та південної Кореї)// Вісник ЛКА: Сер. екон. – Львів: Вид-во ЛКА. – 2000, вип. 7. – С. 157-161.
2. **Околітенко Н.** Повчимося у Форда// Урядовий кур'єр, 9 квітня. 1995. – С. 8.
3. **Чечетов М., Жадан І.** Особливості макроекономічного трансформування в умовах перехідної економіки// Економіка України. – 2002, № 6. – С. 4.
4. **Єрохін С.** Структурна трансформація національної економіки// Економіка України. – 2002, № 10. – С. 55.
5. **Єрохін С.** Структурна трансформація національної економіки// Економіка України. – 2002, № 11. – С. 49.